

1992-2012 YILLARI ARASINDA GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ALANINDA TÜRKİYE'DE YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZ ÇALIŞMALARININ İNCELENMESİ

(ANALYSIS OF GRADUATE THESIS PAPERS IN TURKEY IN THE FIELD OF FINE
ARTS EDUCATION BETWEEN 1992 AND 2012)

Bayram ÖZER¹
Tarık YAZAR²
Abdurrahman EREN³

ÖZET

Bu araştırmanın genel amacını 1992 ile 2012 yılları arasında Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili Türkiye'de yapılan yüksek lisans ve doktora/sanatta yeterlilik tezlerinin 5 farklı açıdan değerlendirilmesi oluşturmaktadır. Araştırmada Güzel Sanatlar Eğitiminin eğitim-öğretimde kullanımı ile ilgili Türkiye'de yapılan tezler türüne, yapıldığı yıllara, üniversitelere, hedef kitleye ve konularına göre sınıflandırılarak değerlendirilmeye çalışılmıştır. Tarama sürecinde Yüksek Öğretim Kurulunun Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanı kullanılmıştır. Tarama sonucunda elde edilen veriler analiz edilerek bulguların frekans ve yüzdeleri tablo halinde verilmiştir. Araştırma bu özelliklerinden dolayı tarama türünde betimsel araştırmadır. Araştırma sonucunda Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili 366 teze ulaşılmıştır. Yapılan analiz sonucunda üniversiteler arasında en çok araştırmayı Gazi Üniversitesinin (%32,13), enstitüler arasında en çok araştırmayı Eğitim Bilimler Enstitüsünün (%55,08), anabilim dalları arasında en çok araştırmayı Resim-iş Eğitimi Anabilim Dalı'nın (%61,83) yaptığı, en fazla hedef kitle üniversiteler (%48,87) olduğu, en fazla çalışılan konular arasında ise ilk sıralarda Eğitim-Öğretim ve Güzel Sanatlar (%21,06) konularının geldiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Güzel sanatlar eğitimi, resim iş öğretmenliği, güzel sanatlarda lisansüstü araştırmalar.

ABSTRACT

In the study, graduate and PhD. / proficiency in arts thesis papers conducted in Turkey about Fine Arts Education between 1992 and 2012 have been reviewed. In the research, studies in Turkey about the usage of Fine Arts Education in education have been classified according to when they were carried out, the universities, target group and topics and have been in an effort to be assessed from a holistic approach. The National Theses and Dissertation Center database has been used during the review process. The data obtained as a result of the review have been analyzed and the frequencies and percentages of the findings are provided as tables. The study is a survey study owing to those qualities. 366 thesis papers about Fine Arts Education have been handled at the end of the research. According to the results of the study, it is found out that Gazi University (32,13%) among universities, Institute of Educational Sciences (55,08%) among institutes and Department of Art Education (61,83%) among division carried out studies most, that the target group studies most is universities (48,87%), and the topics studied most are Education-Teaching-Fine Arts (21,06%).

Keywords: Fine arts education, department of art education, graduate research in fine arts.

¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü.

E-posta: ozer.bayram@gmail.com

² Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü.

E-posta: tarikazar08@omu.edu.tr

³ Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü.

E-posta: abdurrahmameren@gmail.com

GİRİŞ

Eğitim, toplumdaki bireylerin, toplumdaki yerlerini almasını sağlamak için yapılır (Erbil, 1990: 150-151). Sanat eğitimi ise eğitim içinde ayrı bir eyeye sahiptir ve bireyin kendini ifade etmesini ve sosyal ilişkilerinde başarılı olmasını kolaylaştırır (Uysal, 2005: 41). Özellikle küçük yaşlarda bireylerin nitelikli eğitim alabilmesi, Türkiye'nin geleceği açısından son derece önemlidir. Çünkü donanımlı, nitelikli bir eğitimle yetiştirilmemiş nesil, geleceğin teminatı olamaz. Erken çocukluk döneminde öğrencilerin fiziksel aktiviteleri içeren, aktif ve keşfetmeye dayalı yöntemlerin kullanıldığı eğitimle fiziksel gelişimlerinin, bu dönemdeki çok kısa süreli dikkatlerinin artırılması ve ilgilerini sürdürmeye dönük sanatsal faaliyetlerle bilişsel gelişiminin geliştirilmesi mümkündür (Charleroy, Jensen, McKenna & Thomas, 2012: 5). Bu yüzden “sanat eğitimi, gerek okul öncesinden üniversite düzeyine kadar uygulanan örgün; gerekse boş zamanları değerlendirmede, bir hobi alanı olarak ömür boyu sürebilecek niteliğiyle en önemli eğitim alanlarından biri olmaya devam edecektir” (Özsoy, 2003: 15).

Sanatın nasıl olduğu kesin olarak bilinmemekle beraber resim, heykel, barınak ve dokuma gibi faaliyetler sanat olarak kabul edildiği zaman, tarihte sanat ve sanatçının bulunmadığı toplum yoktur (Ersoy, 1983: 30). Sanat, bireyin yaşamının hemen hemen her anında onun ayrılmaz bir parçasıdır denilebilir. Çünkü “insanlar her nereye bakarlarsa baksınlar sanat ve tasarım çalışmalarını görebilirler. Sanat biçimleri ve tasarım ürünleri hemen her gün insanlara, kullandıkları bir sabah kahvaltısı tabağında, elbiselerinde, mobilyalarında, sofrta takımlarında görünür” (Brommer & Horn, 1985: 8). Bu durum sanatın birey açısından ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Sanat ve buna bağlı olarak sanat eserlerinin, bireyin yaşamında işlevsel yönü olduğu kadar biçimi, renkleri vb. gibi diğer özellikleri ile insanın estetik yönünün bir yansımasıdır.

Baltacıoğlu (1975) “sanat olmasaydı iç hayatımız, duygularımız ihtiras ve iradelerimiz sonsuz kalırdı. Kâinata bakar, fakat ona bir değer kazandıramazdık. Değişme ve yenileşme imkânlarından haberdar olamazdık” demektedir. Sanat dallarını oluşturan biçimler dünyasının öğrenimi önce ailede başlar ve temel eğitimde devam eder. Yazı, düşünceleri somutlaştırır. Sanat biçimleri ise düşünceyi ruhsal ve duyarlıksal içerikleriyle somutlaştırır (Biçer, 1993: 225). Erken yaşta sanatsal ilgi alanları açılmış olan çocuk, anaokulundan itibaren yaşı ilerledikçe çevresindeki sanat olaylarını değerlendirmeye, eleştirmeye, sanatı anlamaya ve onu aramaya başlar. San (1982: 216)'a göre, “sanat eğitimi çocuk ve ergeni bir sanatçı yapmayı amaçlamaz, çağdaşlaşma süreci içinde toplumda yetişmekte olan kuşakları her alanda yaratıcılığa yönelten bir ders içi ve ders dışı etkinlikler bütünü” dür. Okulun kapalı bir kutu gibi görünmeyip, çevreye açılan bir kurum olması için uğraşanların ve başarabilenlerin başında da sanat eğitimcileri gelmektedir (San, 1992: 648).

Sanat eğitiminin amacı, eğitimin her basamağında sistemli bir şekilde bireye sanat görüşü kazandırmak, sanat dallarından herhangi birine ilgi duyan veya yönelen yetenekli bireyleri, çağdaş yöntemlerle eğiterek kişilikli sanatçılar

yetiştirmektir. Sanat eğitimi, bir toplumdaki yaratıcı güçleri geliştirerek sanat eserlerinin çoğalmasını sağlar. Büyük sanat eserleri iyi eğitilip yetiştirilmiş sanatçılar vasıtasıyla meydana getirilir. Sanat evrenseldir ve uluslararası bir dildir. Ancak bu eserler o toplumun karakteristik özelliklerini yansıtırlar ve o toplumun malıdırlar. O ülkede uygulanan eğitim düzeyi de sanat yapıtlarına yansır (Biçer, 1993: 255).

Sanat eğitimi bireylerin kişilik gelişimlerine, davranışlarına dikkatlerini yoğunlaştırmalarını ve gözlem yeteneklerini olumlu yönde etkilemektedir. Bunların dışında sanat eğitimi yaşamı algılama, yorumlama, yaratıcılık, düşünme sistemlerini geliştirme, iletişim becerilerini arttırmada da etkili olmaktadır. Bu nedenlerden dolayı bireylerin yaratıcılıklarının geliştirilmesi için okul öncesi dönemden başlayarak yaşamın her döneminde sanat eğitiminin verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir (Aral, 1999: 16). Sanat eğitiminin belirtilen özellikleri ve önemi dikkate alındığında Türkiye’de konuyla ilgili yapılan araştırmaların yeterliğini ve durumunu ortaya çıkarma açısından bu araştırmanın ilgili alan uzmanlarına ve literatüre katkı sağlanması umulmaktadır.

Araştırmanın Önemi

Sanat; insanın insan olma özelliklerinden biri ve en önemli özelliğidir. İnsanın, hayatı boyunca gördüğü, duyumsadığı pek çok eksiklik, çelişki veya hatalar; sanatın ve sanatın fonksiyonlarının yeterince kavranamayışından ve bunun sonucunda da sanatı hak ettiği yere oturtamayışından kaynaklanmaktadır. Bu eksiklik, çelişki ve hatalar ancak iyi bir sanat eğitimiyle giderilebilir.

Gerçekçi bir okul sistemi ya da akademik eğitim, bilim ve sanatın işbirliğine dayandırılmalıdır. Sanatın da, bilimin de amacı yaşama hizmet etmek ve yeniyi keşfetmektir. Sanata ve duyguların eğitimine önem veren okul ya da eğitim sistemlerinde, duygular eğitilirken, zihinsel yeteneklerin, düşüncenin, zekânın da geliştiği gözlenmektedir. Sanat duygu ve düşünce arasındaki iç içe geçmiş bağlantıyı vurgularken öğrenme ve gelişim sürecinin de etkin bir yardımcısıdır (Odabaşı, 1986).

Sanat eğitimi; dikkat eğitimi, estetik eğitimi ve koordinasyon eğitimiyle birlikte beş duyu organının koordine edilmesini, böylece sezgiyi de ön plana çıkararak yaratıcılığın gelişmesini sağlar. Sanat eğitiminin temel ilkelerinden bir tanesi de görsel okur-yazar yetiştirmektir. Bunun sonucunda da geçmiş ve gelecek arasında bir teknolojik sorgulama ortaya çıkmaktadır. Bir başka anlatımla analiz ortaya çıkar ve analizle beraber sentez kendiliğinden gelmiş olur. Bu bakımdan kişinin branşı ne olursa olsun sanat eğitimi olarak görsel okur-yazar olmak durumundadır (Kavuran, 2003a).

Güzel Sanatlar Eğitimi alanında ülkemizde yapılan araştırmaların bir bütün halinde incelenerek çalışılmayan alanlar ve konuların tespit edilmesi ve yeni yapılacak araştırmalara yön göstermesi açısından, konuyla ilgili bir analiz ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Ülkemizde bu konuda Ağaoğlu ve diğerleri (2005) “Okul Yönetimi İle İlgili Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi”, Kırcaali ve İftar (2005) Sosyal Bilimler Araştırmalarını Değerlendirme Ölçütleri” ve Kolaç “İlkokuma Yazma

Alanında Yapılan lisansüstü Tezlerin incelenmesi” isimli araştırmaları yürütmüşlerdir. Güzel Sanatlar Eğitimi alanında yapılan tezlerin ortak bir havuzda analizlerini yapma fırsatı bulduğumuz araştırma, yeni yapılacak araştırmaların hedeflerini belirlemede önemli bir görev üstlenmiş olmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili 1992–2012 yılları arasında Türkiye’de yapılan lisansüstü tezleri, türüne, yapıldığı yıllara, üniversitelere, enstitülere, anabilim dallarına, hedef kitleye, konularına ve sonuçlarına göre sınıflandırarak bütüncül bir bakışla değerlendirmektir. Araştırmanın 1992 ile 2012 yılları arasını kapsamaması incelenecek olan araştırmaların sayısı ve hacminin yeterli olacağı düşünülmesidir. Yapılan ön çalışmada 20 yıllık bir zaman aralığının yeterli olacağı araştırmacılar tarafından kararlaştırılmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlar gerçekleştirilmeye çalışılmıştır:

1. Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili tezlerin yıllara ve türüne göre dağılımı,
2. Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili tezlerin üniversitelere göre dağılımı,
3. Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili tezlerin enstitülere göre dağılımı,
4. Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımı,
5. Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili tezlerin örneklemine göre dağılımı,
6. Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili tezlerin konusuna göre dağılımı,
7. Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili tezlerin sonuçlarına göre dağılımı incelenmiştir.

YÖNTEM

Araştırmanın genel tarama modelinde tasarlanmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan birey, konu ya da nesne, kendi koşulları içinde, var olduğu şekliyle tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Önemli olan bilinmeye çalışılanı uygun biçimde gözleyip belirleyebilmektir (Karasar, 1984: 79). Güzel Sanatlar Eğitimi alanındaki tezler incelenerek belirlenen ölçütler doğrultusunda değerlendirmeler yapılmıştır.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Bu çalışmada, öncelikle yazılı kaynaklar ve internet aracılığıyla yapılan tarama sonucunda Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili tezlerin listesi oluşturulmuştur. Tarama yapılırken çoğunlukla YÖK’ün Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanı kullanılmıştır. Ulusal Tez Merkezinde yapılan tarama, uzman görüşüne göre belirlenen Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili 7 kavramla (güzel sanatlar, güzel sanatlar eğitimi, sanat eğitimi, resim iş eğitimi, resim eğitimi, resim öğretimi, görsel sanatlar) yapılmıştır. Yapılan tarama sonucu anahtar kelimelerin yönlendirdiği 5766

teze ulaşılmıştır. Bu taramalarda Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili belirlenen tezler bilgisayar ortamında kodlanarak listelenmiştir. Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili olmayan tezler ise kodlamaya dâhil edilmemiştir. Kodlamalar sırasında birçok tezin farklı taramalarda tekrar ettiği görülmüştür. Tekrarlanan bu tezler kodlama listesinden çıkarılarak her tezin kodlama listesinde sadece bir kez yer alması sağlanmıştır.

Oluşan listedeki tezlerin türleri (yüksek lisans, doktora), yapıldığı yılları, üniversiteleri, enstitüleri, anabilim dalları bilgisayar ortamında kodlanmıştır. Daha sonra tezlerin isimlerinden ve özet bölümlerinden hareketle ders alanlarına, hedef kitlelerine (okul öncesi dönem, ilköğretim, ortaokul, lise, üniversite... vb.) konularına (Eğitim-Öğretim, Güzel Sanatlar, Sanat Eğitim, Resim-iş eğitimi... vb.) göre kodlamalar yapılmıştır. Sonraki aşamada ise tezlerin sonuç bölümleri incelenip ulaşılan genel sonuçlar üzerinde kodlamalar Programların Güncelliği, Öğrenci Sorunları, Sanat Eğitiminin Gerekliliği... vb.) yapılmıştır. Tezlerin sonuçlarına göre sınıflandırılmasında, birden fazla sonucun bulunduğu tezler, her sonuç başlığı altında ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Ayrıca tezlerin konusuna göre sınıflandırılmasında da, birden fazla konuyla ilgili tezler, her konu başlığı altında ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

Bir tezin Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili olup olmadığına (yani listede yer alıp almayacağına), hedef kitlesine ve konusuna ilişkin kodlamaların güvenilirliğini sağlamak amacıyla fazla sayıda kodlamalar gözden geçirilip, ayrı ayrı kontrol edilmiştir. Kodlamalar arasında bazı farklılıklara rastlanmakla birlikte bunların yanlışlıkla yapılan kodlamalar olduğu belirlenmiş ve verilerin tekrar gözden geçirilmesiyle kodlamalarda yapılan düzeltmelerden sonra kodlamalar arasında tam bir uygunluk sağlanmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili 1992–2012 yılları arasında yapılan lisansüstü tezleri, türüne, yapıldığı yıllara, üniversitelere, enstitülere, anabilim dallarına, hedef kitleye, konularına ve sonuçlarına göre sınıflandırılmasına ait verilerin çözümlenmesiyle elde edilen bulgulara ve bu bulguların yorumlarına yer verilmiştir.

Tablo 1. Güzel Sanatlar Eğitimi Alanındaki Tezlerin Yıllara ve Türüne Göre Dağılımı

Yıllar	Tez Türü				Toplam	
	YL		Dr		f	%
	f	%	F	%		
1992-1996	36	9,72	8	2,16	44	11,88
1997-2001	45	12,15	8	2,16	53	14,21
2002-2006	80	21,6	12	3,24	92	24,84
2007-2012	145	39,15	32	8,64	177	47,79
Toplam	306	82,62	60	16,20	366	100

Tablo 1’den anlaşıldığı gibi 1992–2012 yılları arasın yapılan tezlerin %82,62’si yüksek lisans tezidir. 1992’den 2012’ye kadar düzenli olarak artış gösteren araştırmaların 2007 – 2012 aralığında dikkat çekici bir derecede arttığı görülmektedir. Tabloda en dikkat çekici olan bütün tezlerin %47,79’nun 2007 – 2012 arasında yapılmış olmasıdır.

Tablo 2. Güzel Sanatlar Eğitimi ile İlgili Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	Türü		Toplam	
	YL	Dr	f	%
1 Gazi Üniversitesi	98	21	119	32,13
2 Marmara Üniversitesi	36	14	50	13,5
3 Selçuk Üniversitesi	34	4	38	10,26
4 Dokuz Eylül Üniversitesi	31	6	37	9,99
5 Anadolu Üniversitesi	25	7	32	8,64
6 Ondokuz Mayıs Üniversitesi	16	2	18	4,86
7 Ankara Üniversitesi	11	4	15	4,09
8 Abant İzzet Baysal Üniversitesi	8	0	8	2,16
9 Karadeniz Teknik Üniversitesi	8	0	8	2,16
10 Çanakkale Üniversitesi	7	0	7	1,89
11 Uludağ Üniversitesi	7	0	7	1,98
12 Hacettepe Üniversitesi	4	1	5	1,35
13 Niğde Üniversitesi	3	0	3	0,81
14 Atatürk Üniversitesi	2	1	3	0,81
15 Dicle Üniversitesi	2	0	2	0,54
16 Süleyman Demirel Üniversitesi	2	0	2	0,54
17 Yüzüncü Yıl Üniversitesi	2	0	2	0,54
18 Afyon Kocatepe Üniversitesi	1	0	1	0,27
19 Dumlupınar Üniversitesi	1	0	1	0,27
20 Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi	1	0	1	0,27
21 Işık Üniversitesi	1	0	1	0,27
22 İnönü Üniversitesi	1	0	1	0,27
23 İstanbul Teknik Üniversitesi	1	0	1	0,27
24 Kocaeli Üniversitesi	1	0	1	0,27
25 Mimar Sinan Güzel S. Üniversitesi	1	0	1	0,27
26 Mustafa Kemal Üniversitesi	1	0	1	0,27
27 Sakarya Üniversitesi	1	0	1	0,27
TOPLAM	306	60	366	100

Tablo 2’ye göre Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili tezlerin en çok yapıldığı üniversiteler Gazi, Marmara, Selçuk, Dokuz Eylül ve Anadolu üniversiteleridir. Doktora düzeyinde tez bulunan üniversiteler ise Gazi, Marmara, Anadolu, Dokuz Eylül, Selçuk, Ankara, 19 Mayıs, Atatürk ve Hacettepe Üniversiteleridir.

Tablo 3. Güzel Sanatlar Eğitimi İle İlgili Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımı

Sıra	Enstitüler	f	%
1	Eğitim Bilimleri	204	55,08
2	Sosyal Bilimler	154	41,58
3	Güzel Sanatlar	7	1,89
4	Sağlık Bilimleri	1	0,27
	Toplam	366	100

Tablo 3’te Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili yapılan tezlerin enstitülere göre dağılımı verilmiştir. Bütün araştırmaların yaklaşık %55,08’si Eğitim Bilimleri Enstitüsünde ve %41,58’i Sosyal Bilimler Enstitüsünde yapılmıştır.

Tablo 4. Güzel Sanatlar Eğitimi İle İlgili Tezlerin Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı

	Ana Bilim Dalı	Türü		Toplam	
		YL	Dr	f	%
1	Resim İş Eğitimi Ana Bilim Dalı	180	49	229	61,83
2	Belli Değil	93	10	103	27,81
3	Grafik Ana Sanat Dalı	12	0	12	3,14
4	Resim Ana Bilim Dalı	6	1	7	1,89
5	Mesleki Resim Eğitimi Ana Bilim Dalı	3	0	3	0,81
6	Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı	3	0	3	0,81
7	Geleneksel Türk El Sanatları Anabilim Dalı	2	0	2	0,54
8	Müzik Eğitimi Ana Bilim dalı	2	0	2	0,54
9	Seramik Ana Bilim Dalı	2	0	2	0,54
10	Batı Sanatı ve Çağdaş Sanat Bilim Dalı	1	0	1	0,27
11	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Ana Bilim Dalı	1	0	1	0,27
12	Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı	1	0	1	0,27
	Toplam	306	60	366	100

Tablo 4’te Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili tezlerin Ana Bilim Dallarına göre dağılımı verilmiştir. Araştırmaların %61,83’ü Resim İş Eğitimi Ana Bilim Dalı, %3,14’ü Grafik Ana Sanat Dalı, %1,89’u Resim Ana Bilim Dalında yapılmıştır. Hangi anabilim dalına ait olduğu belli olmayan tezlerin oranı %27,81’dir. Diğer Ana Bilim Dallarında ise bu oranların daha da aşağılarda olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

Tablo 5. Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili Tezlerin Örnekleme Göre Dağılımı

	Hedef Kitle	f	%
1	Üniversite	181	48,87
2	İlköğretim	71	19,17
3	Orta Okul	34	9,18
4	Lise	27	7,29
5	Çocuklar (0-6 yaş)	25	6,75
6	Engelli Çocuklar	10	2,70
7	Görsel Sanatlar Öğretmenleri	8	2,16

8	Belli Değil	4	1,08
9	Yetişkinler	2	0,54
10	Üstün Yetenekli Çocuklar	1	0,27
11	Sınıf Öğretmenleri	1	0,27
12	Öğretim Elemanları	1	0,27
13	Islah Evleri	1	0,27
Toplam		366	100

Tablo 5 Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili tezlerin örneklemine göre dağılımını göstermektedir. Araştırmalar daha çok üniversite, ilköğretim, ortaokul ve liseyle birlikte okul öncesi öğrencilere dönük yapılmıştır.

Tablo 6. Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili Tezlerin Konusuna Göre Dağılımı

Sıra	Konu Alanı	f	%
1	Eğitim-Öğretim	91	24,57
2	Sanat Eğitimi	70	18,90
3	Resim-İş Eğitimi	38	10,26
4	Güzel Sanatlar	35	9,45
5	Görsel Sanatlar	20	5,40
6	Sanatsal Yaratıcılık	18	4,86
7	Grafik Eğitimi	15	4,05
8	Müze Eğitimi	9	2,43
9	Sanat Eleştirisi	6	1,62
10	Yaratıcı Drama	5	1,35
11	Estetik	5	1,35
12	Özel Eğitim	5	1,35
13	Kültür ve Sanat	4	1,08
14	Çok Alanlı Sanat Eğitimi	4	1,08
15	Çocuk Resimleri	3	0,81
16	Kopya Eğitimi	3	0,81
17	Fotoğraf	3	0,81
18	Temel Sanat	2	0,54
19	Seramik Eğitimi	2	0,54
20	Resim-İş Öğretmenliği	2	0,54
21	Görsel Kültür	2	0,54
22	Ölçme ve Değerlendirme	2	0,54
23	Baskı Resim Teknikleri	2	0,54
24	Müfredat Programları	2	0,54
25	Kitle İletişim	1	0,27
26	İllüstrasyon	1	0,27
27	Kaygı ve Yaşam	1	0,27
28	Sayısal Fotoğraf	1	0,27
29	Sınıf Yönetimi	1	0,27
30	Mizah	1	0,27
31	Sanat Akımları	1	0,27
32	Perspektif	1	0,27
33	Problem Çözme Becerileri	1	0,27
34	Eleştirel Sanat	1	0,27

35	Çizgi Becerisi	1	0,27
36	Taşbaskı Eğitimi	1	0,27
37	Sanat Tarihi	1	0,27
38	Desen Eğitimi	1	0,27
39	Kolaj Tekniği	1	0,27
40	Fon – Figür	1	0,27
41	Motivasyon	1	0,27
42	Kavramsal Sanat	1	0,27
	Toplam	366	100

Tablo 6 Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili tezlerin konusuna göre dağılımını göstermektedir. Çalışılan konu alanlarına göre en çok çalışılan ilk beş konu %21,6 Eğitim Öğretim-Güzel Sanatlar, %18,09 Sanat Eğitimi, %10,26 Resim-iş Eğitimi, %9,45 Güzel Sanatlar, %5,40 Görsel Sanatlar şeklindedir.

Tablo 7. Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili Tezlerin Sonuçlarına Göre Dağılımı

Sonuçlar	f	%
1 Güzel Sanatlar Eğitimi programları güncel değildir.	23	6,3
2 Sanat Eğitiminde öğrenci sorunları başarıyı düşürmektedir.	22	6,1
3 Güzel Sanatlar Eğitimine yetirince önem verilmemektedir.	15	4,2
4 Güzel Sanatlar Eğitimi çocukların sosyal uyumunu olumlu yönde etkilemiştir.	14	3,9
5 Güzel sanatlar Eğitimi ve grafik tasarım eğitimine ihtiyaç vardır.	13	3,6
6 Diğerleri	13	3,6
7 Sanat Eğitimi yalnızca sanatçı değil, yaratıcı bireyler yetiştirmeyi de amaçlamıştır.	12	3,3
8 Güzel Sanatlar eğitimi önemli ve gereklidir.	12	3,3
9 Görsel Sanatlar etkinlikleri çocuğun yaratıcılığını artırmaktadır.	12	3,3
10 Meslek Liseleri ile Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri arasında farklılıklar vardır.	10	2,7
11 Resim eğitimi alan öğrencilerin psikoloji ihtiyaçları farklılık göstermektedir.	10	2,7
12 Resim-iş Eğitiminde disipline dayalı yöntemler kullanılmalıdır.	10	2,7
13 Sanat Eğitimi alanı ile ilgili uzmanlık yetersizlikleri bulunmaktadır.	10	2,7
14 Sergilemeler, hem eğitselliği hem de sanata ilgiyi artıracak için gereklidir.	9	2,4
15 Müzelerden bir eğitim kurumu gibi faydalanılmalıdır.	9	2,4
16 Zihinsel engelli öğrencilerin görsel sanatlar eğitimi yeterli değildir.	9	2,4
17 Aktif Sanat eğitiminde öğretmen çabası gerekmektedir.	8	2,1
18 Özgün baskı teknikleri bireyin sanat yoluyla eğitilmesinde önemli bir yoldur.	8	2,1
19 İlköğretim Resim-iş programında, kille üç boyutlu çalışmalara daha fazla yer verilmelidir.	7	1,8
20 Eleştirel düşünme beceri düzeyleri sınıflara göre farklılık göstermektedir.	7	1,8
21 Sanat Eğitiminde ölçme ve değerlendirme tam olarak nitelik kazanmamıştır.	6	1,6
22 Geleneksel motifler sanat eğitiminde yeterince kullanılmamaktadır.	6	1,6
23 Post modern kültür çağdaş sanat eğitiminin yeni doğrultularını oluşturmuştur.	6	1,6
24 Resim çalışmalarında kopya bir yöntem olarak kullanılabilir.	6	1,6
25 Plastik Sanatların temeli olan desen dersi bir zorunluluktur.	6	1,6
26 Kaynaştırma yöntemiyle, sanat eğitiminde anlamlı bir verimlilik görülmüştür.	6	1,6

27	Sanat eğitiminden kitleler yeterince yararlanamamaktadır.	6	1,6
28	Birleştirilmiş sanat eğitimi yöntemi verimliliği artırmaktadır.	5	1,3
29	Öğrencilerin kullandıkları renklerle ruhsal durumları ve kişilikleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.	5	1,3
30	Halk eğitim merkezlerinde yetişkin eğitime sanat eğitimi çok önemli katkılar yapmaktadır.	5	1,3
31	Sanat eleştirisinde öğrenci aktif değil ve öğrenci derse katılmıyor.	5	1,3
32	Öğretim üyeleri uygun akademik ortamda yetişmemektedir.	5	1,3
33	Okul öncesine alınan sanat eğitimi ileriki eğitim süresini de olumlu yönde etkilemektedir.	5	1,3
34	Sınıf öğretmenlerinin mezuniyetinden önce ve mezuniyetten sonra sanat eğitimi almaları gerekmektedir.	4	1,0
35	Öğrencilerin eğlenceli olarak nitelendirdiği derse daha aktif katıldığı görülmüştür.	4	1,0
36	Sanat Eğitimi veren kurumlarda yeterli teknik donanım yoktur.	4	1,0
37	Çocuk Resimlerinde ifade ettiği imgeleri sözel olarak ifade edemez.	4	1,0
38	Sınıf yönetimi problemleri görsel sanatlar alanında da görülmektedir	4	1,0
39	İşbirlikli öğrenme geleneksel öğretime göre daha etkilidir	4	1,0
40	Sanatçılar sosyal gelişmelerden ve gelişmelerin sonuçlarından etkilenirler.	3	0,9
41	Farklı bilgilerde olsa da çocuklukta renklerin tercihi aynıdır.	3	0,9
42	Uygulamalı sanat eğitimi derslerinde kavramsal konular da işlenmelidir.	3	0,9
43	Çocuk resimleri şablon resim anlayışından uzak özgün çalışmalardır.	3	0,9
44	Güzel Sanatlar Eğitimi verilen binalar çoğunlukla sanat eğitime uygun değildir.	3	0,9
45	Okul deneyimi dersi resim iş eğitimi programı öğretmen adayları açısından yetersizdir.	3	0,9
46	Çok alanlı sanat eğitimi yönetiminin öğrenciye ve öğretmene olumlu katkıları olmuştur.	3	0,9
47	Öğretmenler yaratıcı drama konusunda yeterli bilgiye sahip değildirler.	3	0,9
48	Temel sanat eğitiminde, bilgisayarın avantajlarının yanında dezavantajları da vardır.	2	0,6
49	El yazı eğitimine ilköğretim okullarında başlanmalıdır	2	0,6
50	Fotoğraf dersleri ana sanat atölyesine önemli katkılar sağlamaktadır.	2	0,6
51	Exlibris sanatı yeteri kadar tanınmamaktadır.	1	0,3
52	Yurtdışı sanat uygulamaları ülkemizde eğitim kurumlarında yararlı olmuşturlardır.	1	0,3
53	Üstün yetenekli çocuklar özel bir sanat eğitimine ihtiyaç duymaktadırlar.	1	0,3
54	Sanat eğitiminde karikatürün kullanılması yaratıcılığı geliştirir.	1	0,3
55	Eğitim kurumlarında bir tane sanat psikoloji uzmanı görevlendirilmelidir	1	0,3
56	Sanatta ritim evrenseldir.	1	0,3
57	Sanat eğitimi devlet politikası olarak desteklenmelidir.	1	0,3
Toplam		366	100

Tablo 7 Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili tezlerin sonuçlarına göre dağılımını göstermektedir. Bu sonuçlara bakıldığında araştırmaların sonuçlarının büyük oranda Güzel Sanatlar Eğitiminin başarısız sonuçlar verdiği yönünde olduğu anlaşılmaktadır. Ancak akademik başarıya etkisinin olduğu, Güzel Sanatlar Eğitimi

çocukların sosyal uyumunu olumlu yönde etkilemiştir %3,78, Güzel Sanatlar eğitimi önemli ve gereklidir %3,24, Görsel Sanatlar etkinlikleri çocuğun yaratıcılığını artırmaktadır %3,24 olumlu sonuçlar bulunmaktadır. Tezlerin sonuçlarına göre değerlendirmedeki önemli sonuçlardan; Kaynaştırma yöntemiyle, sanat eğitiminde anlamlı bir verimlilik görülmüştür %1,62, Birleştirilmiş sanat eğitimi yönteminin öğrencilere üstün bir verimlilik sağladığı ortadadır %1,35, İşbirliğine dayalı öğrenmenin geleneksel öğretime göre daha etkin bir öğrenme ortaya koyduğu görülür %1,08, Çok alanlı sanat eğitimi yönetiminin öğrenciye ve öğretmene olumlu katkıları olmuştur %0,81, başlıkları Güzel Sanatlar Eğitiminde uygulanan yeniliklerin ve değişimin olumlu sonuçlarıdır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Ülkemizde Güzel Sanatlar Eğitimi alanında 7 kavramla yapılan tarama sonucunda 20 yıl içerisinde yapılan 366 lisansüstü teze (306 yüksek lisans, 60 doktora tezi) ulaşılmıştır. Bu sayı 2007-2012 yılları arasında 145 Yüksek Lisans ve 32 Doktora tezi olarak en yoğun yapılan çalışma sürecini göstermektedir. Özellikle bu alanda yapılan doktora tez sayısı oldukça az bulunmaktadır. Güzel Sanatlar Eğitimi alanında doktora tez sayısının artırılması için araştırmalar yapılmalıdır.

Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili Gazi Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Selçuk üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesi en fazla araştırma yapan üniversitelerdir. Diğer üniversitelerin Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili yeteri kadar araştırmaları bulunmamaktadır.

Enstitü dalında en fazla araştırma Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Enstitülerinde yapılmıştır. 1992–1996 yılları arasında Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili yok denecek kadar az sayıda iken araştırmaların %72,63’ü 2002’den sonra, Eğitim bilimler enstitüsü ve Sosyal Bilimler Enstitüsü ağırlıklı yapılmıştır.

Elde edilen bulgulara bakıldığında ana bilim dalları arasında Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili en fazla araştırmanın %61,83’ünün Resim İş Eğitimi Ana Bilim Dalında yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Lisansüstü araştırmalarda örneklem olarak en fazla üniversite gelmektedir. Daha sonra ilköğretim birinci kademe, ikinci kademe ve liseyle birlikte okul öncesi öğrencilere dönük araştırmalar gelmektedir. İlköğretim ve okul öncesi öğrencilerine yönelik yeterince araştırma bulunmamaktadır. Hâlbuki eğitim-öğretimde Güzel Sanatlar Eğitimi en çok (Güzel Sanatlar Eğitimi ile çocuğun kendini ifade ettiği) bu dönemde ihtiyaç vardır. Güzel Sanatlar Eğitimi alanında yetişkin eğitimi ve özel eğitimle ilgili çok az sayıda araştırma yapılmıştır.

Lisansüstü araştırmaların konu alanına yönelik bulgular incelendiğinde konu alanlarına göre en çok çalışılan ilk beş %21,6 Eğitim Öğretim-Güzel Sanatlar, %18,09 Sanat Eğitimi, 10,26 Resim-iş Eğitimi, % %9,45 Güzel Sanatlar, %5,40 Görsel Sanatlar konu alanlarıdır. Konu alanları bakımından tezlerin önemli bir kısmının birbirine benzediğini ve araştırmacıların konu belirleme noktasında birbirinden etkilendiğini, çok özgün ve farklı konuların ortaya çıkmadığını söylemek mümkündür. Çalışılacak tez konusu için yeterli taramanın yapılmaması

veya ilgili konunun daha önce çalışılıp çalışılmadığı araştırılmadan konu seçiminin yapılmasından dolayı, öncesinde defalarca çalışılmış konular aynı tarzda, aynı yöntemlerle ele alınmaktadır. Özgün olmayan konu seçimi araştırmacıların bu konuda zorlandıklarını ve işin kolayına kaçtıklarını göstermektedir (Oruç ve Ulusoy, 2008: 127). Bu araştırmada da çalışmaların birkaç konuda toplanmış olması bunun bir göstergesidir. Yapılan araştırmalar çoğunlukla Eğitim Öğretim ve Güzel Sanatlarla ilgilidir.

Güzel Sanatlar Eğitimi ile ilgili yapılan araştırmaların sonuçları analiz edilerek elde edilen bulgular ışığında; Güzel Sanatlar Eğitimi programları güncel değildir (%6,21), Sanat Eğitiminde öğrenci sorunları başarıyı düşürmektedir (%5,94), Güzel Sanatlar Eğitimine yetirince önem verilmemektedir (%4,05) sonuçları öne çıkmaktadır. Bu sonucu Kavuran (2003b), Dikici (2002), Ayaydın (2011) ve Kalyoncu ve Süzen (2010)'in araştırmaları da desteklemektedir.

ÖNERİLER

Araştırma kapsamında elde edilen sonuçlardan hareketle şu öneriler ortaya konulmuştur:

- Yıllara göre yapılan değerlendirmede Güzel Sanatlar Eğitimi alanındaki tezlerin sayısı her geçen gün katlanarak artmaktadır. Bu artış belirgin bir şekilde yüksek lisan tezlerindedir. Güzel Sanatlar Eğitimi alanında doktora programlarının da sayısının artırılması için çalışmalar yapılmalıdır.
- Güzel Sanatlar Eğitimi alanında yapılan tezlerin çoğunluğu eğitim bilimleri ve sosyal bilimler enstitülerinde yapılmıştır. Diğer Enstitülerde çalışmalar çok az sayıdadır. Buna göre Güzel Sanatlar Eğitimi alanında tez yapan kişilerin gerektiğinde farklı disiplinlerdeki tezleri de dikkate alması yerinde olacaktır.
- Güzel Sanatlar Eğitimi alanında yapılan tezlerin büyük çoğunluğu Gazi, Marmara, Selçuk, Dokuz Eylül ve Anadolu üniversitelerinde yapılmıştır. YÖK'ün lisansüstü eğitimle ilgili şartları değiştirmesinden sonra bu çember daha da daralmıştır. Birçok Üniversitede Lisansüstü programlar aktif değildir. Akademik ortamın cazibesini artırmak için bu konu üzerinde çalışma yapılması gerekir.
- Güzel sanatlar eğitimi alanında yapılan tezlerin belli konularda yoğunlaştığı görülmektedir. Üniversitelere göre yapılan değerlendirmelerde bu yoğunlaşma daha da belirgin hale gelmektedir. Danışman öğretim üyelerinin olabildiğince farklı konularda tez yaptırmaya özen göstermesi gerekmektedir.
- Yapılan tezler arasında konusu ve kapsamı çok genel olan tezler bulunmaktadır. Bir tezin sınırlarını aşan genişlikteki bu tür tezler yerine daha dar kapsamlı ve hedefi daha somut olan tezler yaptırılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Ağaoğlu, E., Ceylan, M., Kesim, E., Madden, T. & Altinkurt, Y. (2005). Okul Yönetimi İle İlgili Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi II. *Lisansüstü Eğitim Sempozyumu*, 26 – 28 Eylül 2005.
- Aral, N. (1999). Sanat Eğitimi – Yaratıcılık Etkileşimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 11-17.
- Ayaydın, A. (2011). Resim-İş Öğretmeni Yetiştirme Programı İle Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı Arasındaki Uyum Sorunları. *Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (40), 26-33.
- Baltacıoğlu, İ. H. (1975). Anlaşılmayan Sanat Gerçeği. *Yeni Adam Gazetesi*, Temmuz 1976, Sayı: 883, 4.
- Biçer, H. (1993). *Sanat Eğitiminin Geleceği*, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Birinci Ulusal Kongresi (24-28 Eylül 1990). 255-261.
- Brommer, G. S. & Horn, G. S. (1985). *Art in Your World*. Davis Publications. Inc. Worcester, Massachusetts U.S.A. Second Edition.
- Charleroy, A., Frederikson, J.A.G., Jensen, A., McKenna, S. & Thomas, A. (2012). Child Development and Arts Education: A review of Current Research and Best Practices, *Prepared by the College Board for The National Coalition for Core Arts Standards*, New York, NY, January 2012.
- Dikici, A. (2002). *Liselerde Görev Yapan Resim Öğretmenlerinin, Öğrencilerin Yaratıcılıklarını Geliştirmeye Yönelik Nitelikleri*. Elazığ: Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erbil, D. (1990). *Çağdaş Sanat ve Eğitim, Yaratıcı toplum Yolunda Çağdaş Eğitim*, İstanbul: Cem Yayınevi, Doğan ofset. 150-151.
- Ersoy, A. (1983). *Sanat Kavramlarına Giriş*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Kalyoncu, R. & Süzen, H. N. (2010). Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğretmen Adayı Öğrencilerinin “Öğretmen Yeterlikleri” Üzerine Görüşlerinin Belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(3), 903-916.
- Karasar, N. (1984). *Bilimsel Araştırma Metodu*. Ankara: Hacettepe Taş Kitapçılık.
- Kavuran, T. (2003a). Türkiye’de Eğitim Fakülteleri Resim-İş Öğretmenliği Programlarının Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Elazığ: *Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2),167-190.
- Kavuran, T. (2003b). Türkiye’de Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalında Okutulan Temel Tasarım Derslerinin Sorunları, *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*.
- Kolaç, E. (2008). İlkokuma Yazma Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Değerlendirilmesi, *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi VII Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu*, (2 – 4 Mayıs 2008).
- Odabaşı, H. (1986). “Yaratıcılık”, *I. Ulusal Eğitim Sempozyumu*, M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi ve Teknik Eğitim Fakültesi 24-30 Kasım 1986.
- Oruç, Ş. ve Ulusoy, K. (2008). Sosyal Bilgiler Öğretimi alanında Yapılan Tez Çalışmaları, *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 121 – 132.

- Özsoy, V. (2003). *Görsel Sanatlar Eğitimi*. Ankara. Gündüz Eğitim ve Yay.
- San, İ. (1982). *Sanatsal Yaratma ve Çocukta Yaratıcılık*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara.
- San, İ. (1992). *İstanbul, Sanatlar Eğitimi*, 2. Eğitim Sempozyumu, MEF Okulları.
- Uysal, A. (2005). İlköğretimde Verilen Sanat Eğitimi derslerinin Yaratıcılığa Etkileri. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 41 – 47.